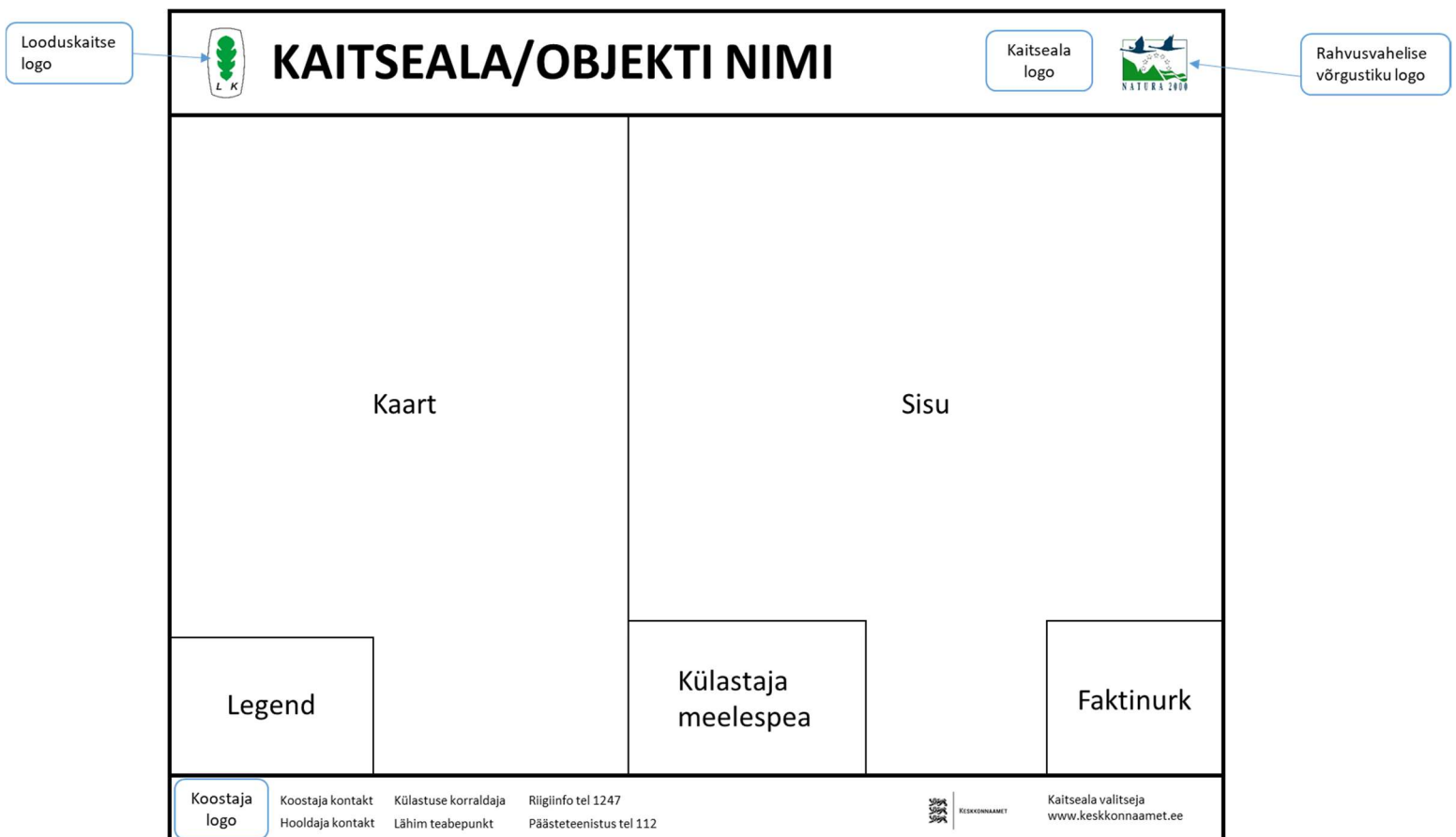

INFOTAHVLITE KOOSTAMISE JUHEND

- ❖ Üldtahvli mõõtmed on soovitatavalt 1x2 m.
- ❖ Elementideks on:
 - päis;
 - jalus;
 - kaart;
 - fotod ja illustratsioonid;
 - tekst (eestikeelne ning vähemalt kokkuvõtlikult ühes võõrkeeles).
- ❖ Kaitstava loodusobjekti üldtahvli täiendavaks elemendiks on faktinurk alast või objektiga seotud faktidest.
- ❖ Soovituslik on valida päisele ja jalusele roheline taustavärv.
- ❖ Päise ja jaluse laius võrdub alati üldtahvli laiusega.
- ❖ Päises on valgete trükitähtedega ala või objekti nimi.
- ❖ Tähekõrgus päises on 1/3 päise kõrgusest.
- ❖ Kaitstava loodusobjekti üldtahvli päise:
 - vasakus servas on looduskaitse logo (embleem), mille kasutamise kord on kehtestatud siin: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13132978?leiaKehtiv>;
 - paremas servas on kaitstava ala logo;
 - lisaks on paremas servas logod ala või objekti kuuluvusest võrgustikesse (Natura 2000, Ramsar jt). Rahvusvaheliste lepetega on võimalik tutvuda siin: <https://kaitsealad.ee/et/looduskaitse-abc/rahvusvahelised-lepped>.
- ❖ Jaluse kõrgus on 2/3 päise kõrgusest.
- ❖ Jalusel kujutatav info:
 - üldtahvli koostanud asutuse logo;
 - üldtahvli koostajate nimed, kontaktid ja ka hooldaja kontaktinfo;
 - riigiinfo telefon 1247 ning päästeteenistuse telefon 112.
 - rahastajate ja toetajate logod.

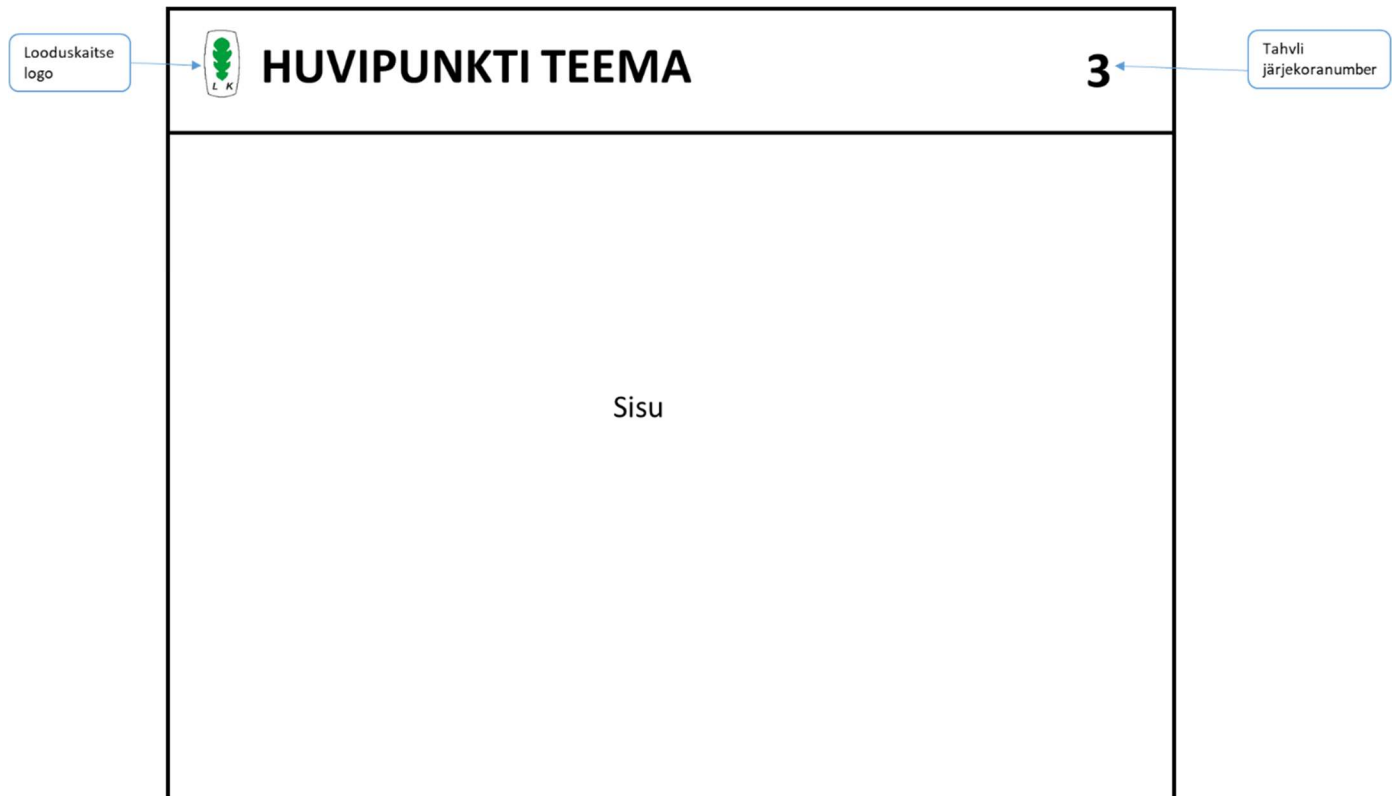
- ❖ Kaitstava loodusobjekti üldtahvli jalusel on lisaks:
 - Kaitsealuse objekti valitseja logo ja koduleht. Keskkonnaameti koduleht: www.keskkonnaamet.ee;
 - külastuse korraldaja kontaktid;
 - võimalusel alaga seotud lähima teabepunkti kontaktid.
- ❖ Üldtahvli tekst koosneb:
 - objekti või ala tutvustavast sisutekstist;
 - külastaja meelespeast koos hoiatuste ja piirangutega (ka [piktogrammidega](#)).
- ❖ Üldtahvilil on soovitatav märkida tahvli koostamise aasta.
- ❖ Üks võimalik näide üldtahvli osade paigutusest päise ja jaluse vahel:

- ❖ Kujundajale jääb vabadus paigutada tahvli elemendid päise ja jaluse vahel vastavalt oma visuaalsele lahendusele.

Huvipunkti tahvel

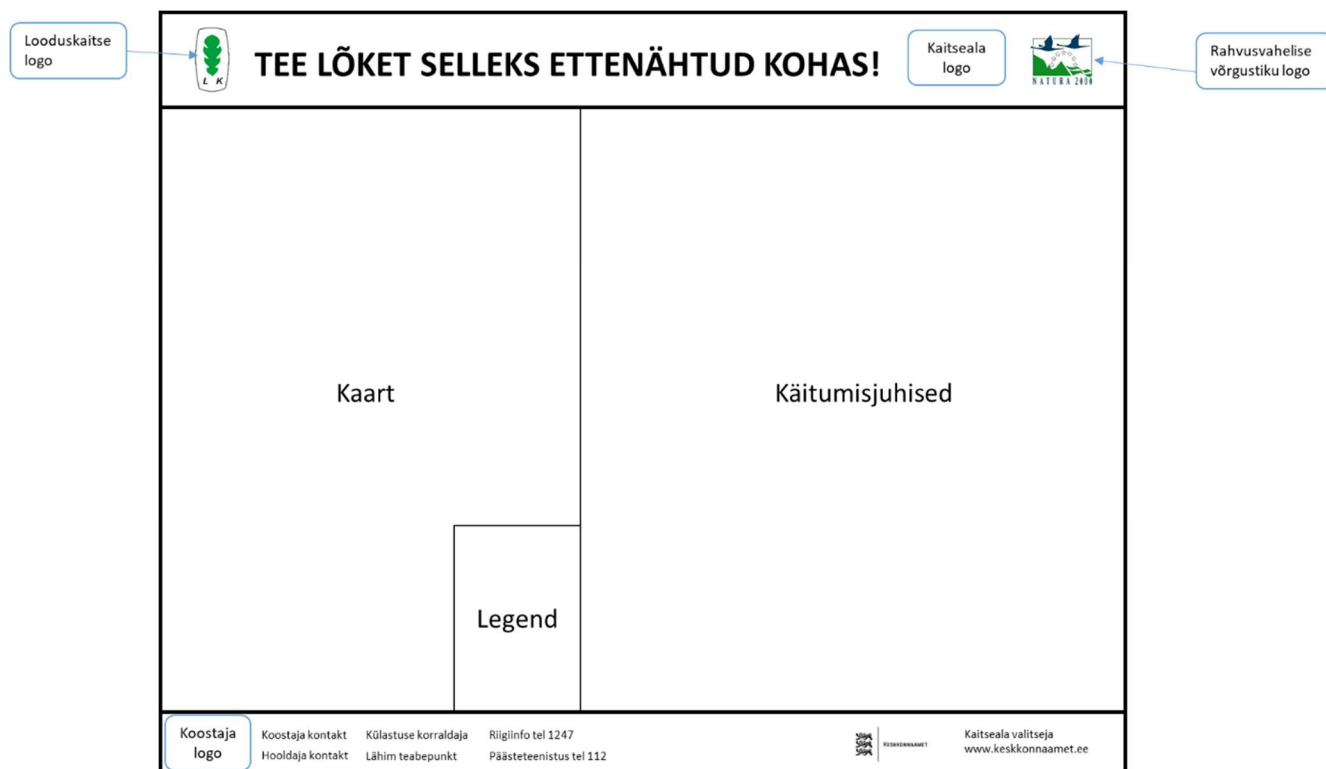
- ❖ [Huvipunkti tahvli](#) mõõtmed on soovitatavalt 297x420 mm (A3).
- ❖ Huvipunkti tahvli elemendid on:
 - päis;
 - fotod ja illustratsioonid;
 - tekst (eestikeelne ning vähemalt ühes võõrkeeles).
- ❖ Soovituslik on valida päisele roheline taustavärv.
- ❖ Päises on valgete trükitähtedega huvipunkti nimi ja vajadusel järjekorranumber marsruudil. Vasakus nurgas on soovitatav kasutada looduskaitse embleemi.
- ❖ Tähekõrgus päises on 1/3 päise kõrgusest.
- ❖ Huvipunkti tahvli elementide soovitatav paigutus:

Ohjav infotahvel

- ❖ Ohjava infotahvli mõõtmed on soovitatavalt 297x420 (A3) kuni 420x594 mm;
- ❖ Ohjava infotahvli elemendid on:
 - päis;
 - jalus;
 - käitumisjuhised eesti keeles ja vähemalt ühes võõrkeeles;
 - positiivses võtmes esitatud põhjendus käitumisjuhistele eesti ja vähemalt ühes võõrkeeles;
 - käitumist suunavad [piktogrammid](#);
 - vajadusel külastajat suunav kaart.
- ❖ Soovituslik on valida päisele pilkupüüdev (oranž, punane vms) taustavärv.
- ❖ Jalusele on soovitatav valida roheline taustavärv.
- ❖ Päise ja jaluse laius võrdub alati ohjava infotahvli laiusega.
- ❖ Tähekõrgus päises on 1/3 päise kõrgusest.
- ❖ Jaluse kõrgus on 2/3 päise kõrgusest.
- ❖ Soovitatavalt viitab üldtahvli pealkiri konkreetsele tegevusele või käitumisjuhisele.
- ❖ Päise ja jaluses on soovitatav kasutada üldtahvil kasutatud elemente sama paigutuse ja vormistusega.

- ❖ Ohjava infotahvli elementide soovitatav paigutus:

SISU

- ❖ [Kaitstava ala](#) infotahvlitel peab mis tahes info kajastamine olema kooskõlas ala kaitse-eesmärkidega.
- ❖ Infotahvil ei tohi avalikustada [I ja II kategooria](#) kaitsealuste liikide elupaikade täpseid asukohti.
- ❖ Infotekst peaks olema võimalikult huvi tekitav ja lugejale tähenduslik.
- ❖ Heaks lähenemiseks on teksti abil lugeja dialoogi haaramine.
- ❖ Tekst peab infotahvli lugejale olema lihtne ja arusaadav; vältida võõrsõnu, kantseliiti ja pikki põimlauseid.
- ❖ Lisainfoni ([kaitse-eeskiri](#), [kaitsekorralduskava](#), uuringud-seired, kaitsealad.ee veebileht jmt) aitavad viia QR-kood, ala kodulehe aadress ja lähiväljaside (NFC), mis on välja toodud tekstiosa all.
- ❖ Keerulise looduskaitse info puhul kaaluda teksti asemel illustreerivaid lahendusi (skeemid, kaardid jt).
- ❖ Kui piirkonnale kohane, kajastada infotahvlitel ka kultuurilugu.

- ❖ Raja ja infotahvlite temaatika on selgelt piiritletud – maastik, konkreetne kooslus, geoloogia vms.
- ❖ [Huvipunkti](#) tahvli info lähtub konkreetsest punktist, kuhu see on püstitatud.
- ❖ Kaitstavat ala kirjeldava [üldtahvli](#) infonurgas tuua välja olulisi fakte alast.
- ❖ Ka huvipunkti tahvlitel on soovitatav kasutada infonurka faktidega konkreetsest nähtusest või liigist rajal.
- ❖ Kaitstava ala üldtahvli osaks on ka külastaja meelespea koos [piktogrammidega](#) keeldudest ja lubatud tegevustest.
- ❖ Kaitstava ala üldtahvil peaks olema kokkuvõte minimaalselt ühes võõrkeeles. Võõrkeel valida vastavalt piirkonna eripärale.
- ❖ Üldtahvil kajastada raja pikkus, läbimise kestus ja raskusaste ning maastikulised iseärasused. Võimalusel dubleerida info kaardil.
- ❖ Üldtahvil kajastada raja ligipääsetavus ja läbitavus ka erivajadusega külastaja seisukohast.

KÜLASTAJA MEELESPEA

- ❖ Infotahvil on välja toodud juhised looduses liikujale selgesti eristatavalt ja loetavalt.
- ❖ Eraldi on välja toodud hoiatused ja piirangud. Vältida infot piirangutest ja lubatud tegevustest, mis külastajat tegelikult ei puuduta.
- ❖ Võimalusel anda keelud ja lubatud tegevused edasi kasutades [piktogramme](#).
- ❖ Lisainfoni aitavad viia QR kood, ala kodulehe aadress või NFC.

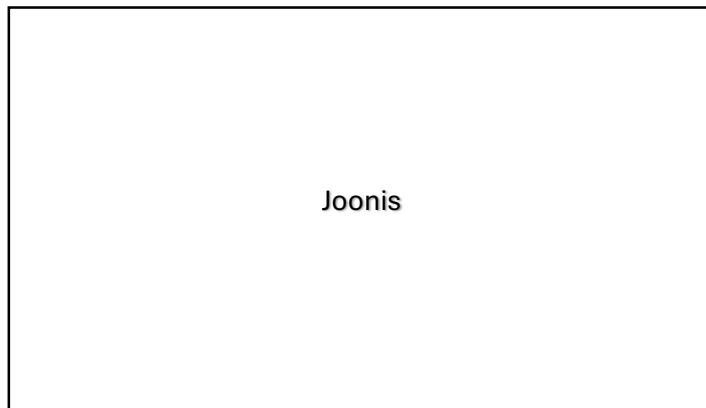
VORMISTUS

- ❖ Tekstis eelistada ilma seriifita kirjatüüpe (Calibri, Arial jt).
- ❖ Nägemispuudega inimestele on kujundatud vabavaraline kirjatüüp Tiresias.
- ❖ Infoteksti soovituslik suurus on üle 16 pt.

- ❖ Vaegnägi jaoks sobilik kirjasuurus on vähemalt 20 pt.
- ❖ Loetavust parandab teksti suurus 20-30% suurem reavahe.
- ❖ Vasakjoondus suurendab teksti loetavust.
- ❖ [Üldtahvli](#) tekstiosa orienteeruv tähemärkide arv koos tühikutega on 2500-3000.
- ❖ [Huvipunkti](#) tahvli orienteeruv tähemärkide arv koos tühikutega on 700-900.
- ❖ Tekstis on kasutatud vasakjoondust ja/või rööpjoondust.
- ❖ Sisuline tekst on soovitatavalt tume, taust hele. Soovituslik on 70% värvikontrast tausta ja teksti vahel.
- ❖ Tekstiosa liigendada, vajadusel kasutada alapealkirju.
- ❖ Pikemas lõigus vajadusel rõhutada olulisemaid sõnu jämedas kirjas (**bold**).
- ❖ Eestikeelsed ja võõrkeelsed liiginimed on tavakirjas, ladinakeelsed nimed kursiivis.
- ❖ Tekst esitada infotahvlitel lisaks eesti keelele ühes või mitmes võõrkeeles. Keelevaliku määrab piirkond.
- ❖ Eelistada võõrkeelset originaalteksti, mitte otsetõlget.
- ❖ Võõrkeelne tekst võib olla kokkuvõtlikum kui algne eestikeelne.
- ❖ Võõrkeelne tekst tähistada infotahvil rahvuslippude embleemidega.
- ❖ [Piktogramm](#)id tahvli eri osadel (külastaja meespea, kaart) peavad olema ühtlustatud.

ILLUSTRATSIOONID

- ❖ Piltide ja jooniste alla lisatakse pildiallkiri, mille osad on:
 - pildil näidatu või illustreeritu sõnastus või pealkiri;
 - liigipildi puhul ka ladinakeelne nimi kursiivis ja sulgudes.
 - pildi või illustratsiooni autori nimi.
- ❖ Pika pildiallkirja osad eraldada punktiga, lõppu punkti ei lisata. Eesti Keele Instituudi juhised kirjavahemärkidele:
<https://keeleabi.eki.ee/index.php?leht=4&act=2&vld=57>.
- ❖ Pildiallkiri on joondatud pildi või illustratsiooni vasaku külje järgi.
- ❖ Näide pildiallkirjast:

Oosi läbilõige. Joonis: Marek Mägilane

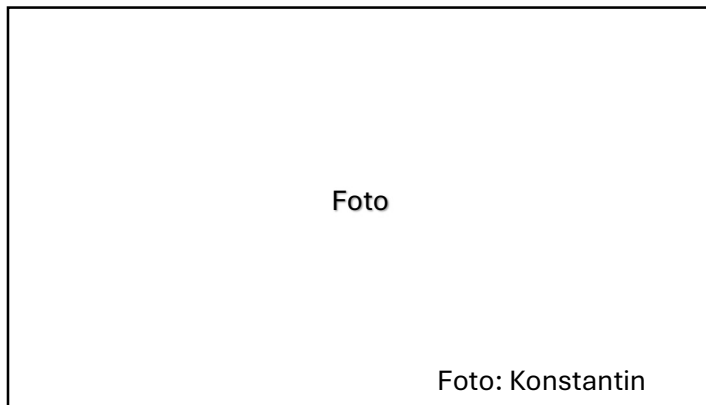
- ❖ Pildi või joonise autori nime võib eraldi joondada ka foto parema serva järgi või kanda alumisse paremasse nurka.
 - Näide 1:

Ilves (*Lynx lynx*)

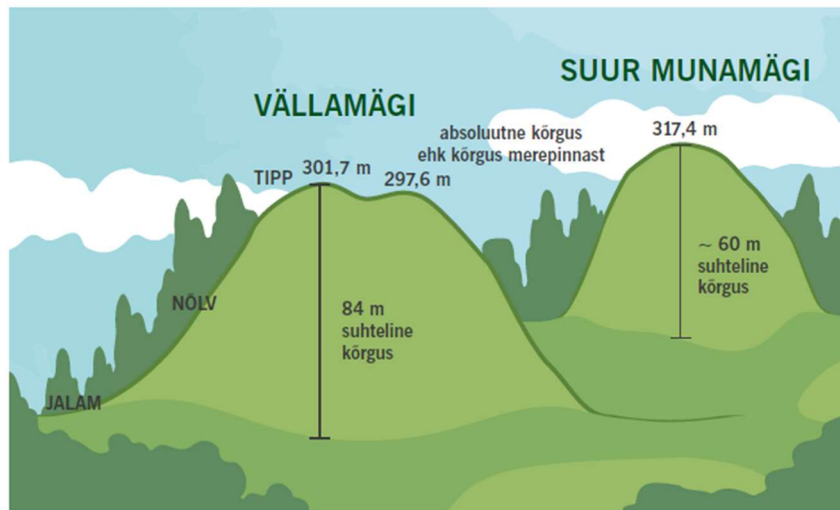
Foto: Kärt Käpp

- Näide 2:

Harilik kärnkonn (*Bufo bufo*)
Common toad

- ❖ Pildid ei tohi edasi anda [I ja II kaitsekategooria](#) aluste liikide elupaikade täpseid asukohti. Selle aluseks on looduskaitseseaduse §53:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020057?leiaKehtiv>.
- ❖ Piltide ja jooniste puhul lisada pildiallkiri ka teistes infotahvlil kajastatavates keeltes.
- ❖ Pildi ülesanne on toetada teksti. Pilt ja tekst on kooskõlas ning võimalusel asub pilt vastava tekstiosa vahetus läheduses.
 - [Üldtahvlitele](#) sobivad piltidena kogu ala piires elavad haruldused ja kaitsealused liigid;
 - [Huvipunkti](#) tahvlitele sobivad pigem punkti ümbruses kohapeal leida olevad ja tavalisemad liigid.
- ❖ Tulemust aitab parandada lihtsustatud piltide ja jooniste kasutamine.
 - Näide:

Vällamäe ja Suure Munamäe suhteline ja absoluutne kõrgus (andmed Maa-amet, 2019)
Relative and absolute height of Vällamägi and Suur Munamägi

❖ Liigi kirjelduste ja piltide puhul esitada lisaks ka vähemtuntud fakte.

○ Näide:

Kas teadsid, et...

Kümnendiku kogu eluslooduse massist moodustavad sipelgad. Siiski on näha neist vaid väheseid, sest enamus on peidus pesakuhilas.

KAARDID

❖ Üldtahvli kaardil tähistada:

- külastaja asukohta märkiv punkt;
- möötkava;
- legend, mis tõlgitud ka infotahvilil kasutatud võõrkeeltesse;
- asukoht Eestis, vajadusel maailma mastaabis;
- Kaitstava ala piir;
- vajadusel kaitsevööndid koos sealsete liikumispiirangutega;
- külastustaristu:
 - matka-, õppe-ja terviserajad koos pikkuse, läbimise kestusega ja ligipääsetavuse võimalustega;
 - ametlikud lõkke- ja telkimiskohad;
 - vaatetornid ja -platvormid;

- parklad;
 - muud külastajale olulised rajatised.
 - lubatud-keelatud tegevused [piktogrammidega](#);
 - vajadusel samakõrgusjooned;
 - hea vaatega kohad.
- ❖ Külastuskoormuse hajutamiseks on soovitatav üldtahvli kaardil välja tuua ka teisi ala läheduses asuvaid huvipunkte.
 - ❖ Raja [huvipunkti tahvlil](#) on soovitatav tähistada ka konkreetse tahvli paiknemine rajakaardil.

- Näide 1:

- Näide 2:

- ❖ Ohjava infotahvli kaardil tuua välja külastustaristu võimalused vastavalt tahvlil kajastatud probleemile:
 - isetekkelisel lõkkeplatsil suunised ametlikesse lõkkekohtadesse;
 - isetekkelisel telkimisalal suunised ametlikesse telkimiskohtadesse;
 - ujumiskeeluga kohas suunised ametlikesse ujumiskohtadesse;
 - jne.

AUTORIÕIGUSED

- ❖ Igal pildil, joonisel ja kaardil on autor. Samuti on autor ka valmis tekstil (nt artikkel, trükkis või raamat).
- ❖ Selliste materjalide infotahvlil kasutamiseks tuleb küsida autori nõusolekut. Lisaks võib kaasneda ka autoritasu nende kasutamise eest.
- ❖ Oluline on autoriga kasutusõiguse kestus üksikasjalikult kokku leppida.
- ❖ Ka juba olemasoleva infotahvli uuendamine, kasutades samu illustratiivseid elemente, tuleb autoriga uuesti kokku leppida. Korduvalt kasutamine tagab autorile õiguse küsida täiendavalt autoritasu, kui pole teisiti kokku lepitud.
- ❖ Kõik autoriõigustega seonduv on kirjeldatud autoriõiguse seaduses:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128122011005?leiaKehtiv>.

INFOTAHVLITE PAIGALDAMINE

- ❖ Ala kirjeldav infotahvel täidab eesmärgi asukohas, kus külastaja tõenäolisemalt viibib, näiteks:
 - ala sissepääsuteel;
 - ala parklas;
 - liikumisteede ristumiskohas.
- ❖ Objekti või loodusväärtust kirjeldav infotahvel asub antud objekti või loodusväärtuse asukohas. Erandiks on [I ja II kategooria](#) kaitsealused liigid.
- ❖ Infotahvli asukoht tuleb kooskõlastada [maaomaniku või selle haldajaga](#):
 - Eramaale rajades eramaaomanikuga;
 - Munitsipaalmaale rajades kohaliku omavalitsusega;
 - Riigimaale rajades riigimaa haldajaga (enamasti RMK või Maa-Amet);
 - Kaitsealale või kaitstavale looduse üksikobjektile rajades lisaks maaomanikule ka Keskkonnaametiga.
- ❖ Infotahvli paigaldamiseks vajalike materjalide valikul arvestada ilmastikukindlusega – UV-kahjustused, sademed jne.
- ❖ Võimalusel kasutada loodussõbralikke ja/või taastoodetud ehitusmaterjale.
- ❖ Infotahvel tuleb paigutada nii, et see ei varjaks objekti ennast.
- ❖ Infotahvli kõrgust valides arvestada, et seda saaks mugavalt lugeda nii seisev täiskasvanu, laps kui ka ratastoolis istuja.
- ❖ Tahvli paigaldamisel arvestada, et otsene päikesevalgus võib tekitada kahjustusi. Tahvli pikema kestvuse aitab tagada katus või varjeelement tahvli kohal. Samuti tahvli paigutus, mis arvestab päikese liikumist.

TÖÖKORRALDUS

- ❖ Looduskaitseliste infotahvlite asukoht tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga, milleks saadab infotahvli eest vastutaja tahvli sisu (koos kujundusega) ja soovitud asukoha Keskkonnaameti üldmeilile info@keskkonnaamet.ee ja ootab ära heakskiidu enne paigaldamist.
- ❖ Keskkonnaamet annab kooskõlastuse infotahvli paigaldamiseks hiljemalt 30 päeva jooksul taotluse kättesaamisest; tagasiside kujunduse ja sisu kohta antakse hiljemalt 14 päeva jooksul kujundusfaili kättesaamisest.
- ❖ Võimalusel annab Keskkonnaamet kasutada enda käsutuses olevat informatsiooni, kaardiandmeid, logosid ja fotosid.
- ❖ Keskkonnaametilt saab küsida nõu ka infotahvlite koostamise algusjärgus enne kooskõlastamist.
- ❖ Keskkonnaameti piktogrammifailid on loodud vabalt kasutamiseks. Keskkonnaametilt on võimalik küsida täiendavaid piktogramme, kui kogus sobilikku ei leidu.